

Lev Nikolajevič Tolstoj (1828 - 1910) zavrhnutý cirkvou, perzekuovaný vládou, ale ospevovaný ľuďom. Bol

jednou z najvýznamnejších osobností Ruska a sveta. Nebol len spisovateľom, ale človekom intenzívne milujúcim pravdu a nenásilným bojovníkom za spravodlivejšiu spoločnosť. Bol vzorom aj pre Mahátmá Gándhího, s ktorým si pred smrťou dopisoval. So Slovenskom ho spája osoba jeho osobného lekára Dušana Makovického. Napriek tomu je myšlienkový odkaz Tolstého na Slovensku nepochopený a zamlčaný.

Kniha

"

Kráľovstvo božie je vo vás

"

, ktorú vydal vlastným nákladom v roku 1893 bola hneď zhabaná cárskym režimom. V roku 1894 vyšla v Nemecku a v Anglicku.

Mahátmá Gándhí vo svojej knihe

"Môj experiment s pravdou"

napísal, že táto kniha ho ohromila a zanechala v ňom hlboký dojem.

“Hrdinkou môjho príbehu – hrdinkou, ktorú milujem z celého srdca a ktorú som sa usiloval zachytiť v celej kráse,

lebo ona bola, je a bude vždy krásna – je pravda...”

(Lev N. Tolstoj: Sevastopol v máji)

Základy L.N. Tolstoj pochádzal zo starého ruského šľachtického rodu. Narodil sa v Jasnej Poľane 200km južne od Moskvy, kde strávil aj veľkú časť svojho života. Nemal ani šesťnásť, keď sa začal zaujímať o otázky poslania človeka a nesmrteľnosti duše.

Už vtedy získal vzácnu vlastnosť -

úprimnosť voči

sebe a otvorenosť voči druhým

, čo ho predurčilo na cestu nekonformity. Osvojil si názor, že cieľom človeka je mravné sebazdokonalenie, čím sa dajú vykoreniť všetky ľudské neresti na zemi.

Mládenecká bujarosť

V rokoch 1844-1851 študoval, žil dosť zábavným a hýrivým

životom, mnoho peňazí prehrál v kartách. Na univerzite v Kazani študoval orientálne jazyky, ale prepadol z ruských dejín, on, budúci spisovateľ historických románov. Potom v Petrohrade študoval trestné právo, no do zamestnania nenastúpil.

Vojenská služba - poznal, čo je násilie

V roku 1851 odišiel s bratom na Kaukaz, kde bojoval proti Čečencom. Pretože sa zadížil hrou v karty, vstúpil do armády. V roku 1854 prešiel bojovať do Sevastopolu na Krym. S vojenskou službou skoncoval v roku 1856. Počas nej napísal autobiografickú trilógiu "

Detstvo-Chlapčerstvo-Mladosť

", ktorou si získal uznanie medzi ruskými spisovateľmi.

Obdobie hľadania

V rokoch 1857 - 1862 cestoval po celej Európe, v Jasnej Poľane založil a viedol školu pre sedliacke deti, pracoval ako zmierovací sudca. Pobytoval medzi baškirskými stepnými kočovníkmi, zatiaľ čo cárska polícia urobila raziu v jeho škole.

Manželstvo

V roku 1862 sa oženil s mladou Sofiou Andrejevnu Bersovou, dcérou lekára, rodinného priateľa z Moskvy. Mali spolu sedem synov a tri dcéry. Svatba bola najvýznamnejšou udalosťou jeho života, no postupom času sa s manželkou rozchádzali v názoroch na život aj lásku. Napísal veľké romány "

Vojna a mier

" (1867-1869) a "

Anna Karenina

" (1873-1877).

Osobná životná kríza - smrť starého človeka

Potom začal strácať zmysel života, nič ho nedokázalo uspokojiť,

ani gazdovanie, ani výchova detí, ani písanie kníh. Trápila ho chudoba a bieda obyčajných ľudí. Prenasledovali ho myšlienky na samovraždu. To ho priviedlo k samostatnému nábožensko-filozoficko-duchovnému hľadaniu a k odpadnutiu od pravoslávnej cirkvi. O tom napísal v diele "*Spoved'*".

V roku 1883 ho umierajúci spisovateľ Turgenev, jeho priateľ, prosil, aby sa vrátil k písaniu kníh, no Tolstoj mu ani neodpovedal, pretože už nehľadal umenie, ale šťastie pre všetkých ľudí.

Nájdenie východiska - vzkriesenie

V roku 1884 vydal vlastným nákladom spis "

V čom spočíva moja viera

", ktorý bol ihneď skonfiškovaný. Tu definoval

nenásilie

, ako etický základ

Sily Pravdy

. Na túto myšlienku neskôr nadviazal Mahátmá Gándhí v učení Satjagraha a Martin Luther King v koncepte Sily Duše.

Inšpirovali ho Ježišove slová, v ktorých nabáda odpúšťať, neprotiviť sa zlu násilím, odplácať sa dobrým za zlé, milovať svojich nepriateľov. Tolstoj odsúdil štát ako nástroj násilia, odsúdil armádu. Odsúdil nielen despotizmus ruského cára a nemeckého cisára, ale rovnako ostro aj britský (teda aj dnešný) parlamentarizmus. Odsúdil šírenie nenávisti medzi národmi v mene lásky k vlasti. Odsúdil náboženskú neznášanlivosť v mene viery. Odmietol autoritu cirkvi, ktorá schvaľovala štát a odsúdil štát, ktorý schvaľoval násilie a korupciu. Ľudské šťastie videl v spätosti človeka s prírodou, vo vlastníctve pozemku, v

práci pod šírým nebom na slnku, v dobrovoľnej práci, najmä telesnej, v rodine a vo

vzájomnej spolupráci smerom k všeobecnému blahu.

Kresťan môže prenášať poznanie pravdy iným len zdržaním sa omylu,

v ktorom oni sú a oplácaním dobrým za zlé.

Celá povinnosť kresťana, celý dôvod jeho života, ktorý nemôže byť zrušený smrťou, leží na tomto.

Ľudia spojení spolu klamlivou formou (cirkev, štát.. M.R.), môžeme povedať, tvoria kompaktné telo.

V kompaktnosti tohto tela leží všetko zlo sveta.

Revolúcie sú len úsilím zlomiť toto kompaktné telo násilím...

Reťaz, ktorá ich púta je faloš a klam.

Sila, ktorá nastolí toto spojenie slobodne, je pravda.

Pravda je prenášaná ľuďom činmi.

Skutky, ktoré prinášajú svetlo do každého ľudského srdca, môžu sami zrušiť tú reťaz a

vymaniť jedného človeka za druhým z tej celistvej masy spútanej falšou.

Cirkev, ktorej členovia sa snažia zjednotiť ľudí presvedčaním ich,

že je potrebné pre spasenie slepo veriť, že pravda je v nej, už nie je Cirkvou.

Ale cirkev, ktorej nasledovníci sú nie zjednotení sľubmi odmeny, ale dobrými skutkami,

žije a bude žiť navždy. Taká cirkev nepozostáva z ľudí, ktorí nariekajú: Pane, Pane

a žijú v hriechu, ale z ľudí, ktorí počujú Jeho slová a nasledujú Jeho prikázania.

Takí, ktorí patria k tejto Cirkvi vedia, že ich životy budú

*požehnané,
ak nenarušia jednotu Syna Človeka
a že ich šťastie môže byť zrušené len ak nechajú prikázania
Krista nevyplnené.*

A preto ich nasledujú a učia iných robiť to isté.

*Nezáleží, či týchto ľudí je pár alebo veľa. Oni sú tou Cirkvou,
ktorá nemôže byť premožená a ktorá spojí všetkých ľudí, skôr
alebo neskôr.*

*"Neboj sa krdlik, pretože vášmu Otcovi sa zapáčilo dať
vám kráľovstvo."*

V roku 1893 vydal knihu "

Kráľovstvo božie je vo vás

". Kniha neskôr veľmi nadchla mladého indického
právnika v Južnej Afrike menom Móhandás Karamčanda
Gándhí. Gándhí nazval Tolstoja "

najväčším apoštolom nenásilia, ktorého súčasný vek splodil

". Gándhí nazval svoj druhý ášrám v Južnej Afrike

"Tolstojova kolónia".

Základom Tolstého poňatia zmyslu života je

**Ježišovo učenie, v jeho ponímaní totožné aj s
východnými náboženstvami**

. Odmietol snahu o posmrtné spasenie duše a sústredil
sa na morálne žitie tu a teraz. Neodporovanie zlu
(non-resistance, neprotivlenje zlu nasiljem) sa stalo
základom, z ktorého vyvierajú všetky ostatné veci. Mnohí
považujú túto knihu za základnú príručku celosvetového
hnutia nenásilného odporu. Ona je však niečím viac:

*Žiadne vonkajšie podmienky nemôžu zaručiť náš život,
ktorý je sprevádzaný nevyhnutným utrpením a neomylné*

ukončený smrťou

a ktorý preto nemá žiadnu dôležitú výnimku v neustálom uskutočňovaní toho,

čo je požadované Mocou,

ktorá nás umiestnila do života s jedinou určitou príručkou - rozumovým svedomím.

Preto tá Moc nemôže požadovať od nás, čo je neracionálne a nemožné:

organizáciu nášho dočasne vonkajšieho života, života spoločnosti alebo štátu.

Moc žiada od nás, len čo je odôvodnené, určité a možné: slúžiť kráľovstvu Boha,

to je podieľať sa na zriadení najväčšej možnej jednoty medzi všetkými žijúcimi bytosťami -

jednoty možnej len v pravde -

a rozpoznať a realizovať zjavenú pravdu,

čo je vždy v našej moci.

Ale hľadajte najprv kráľovstvo božie a jeho spravodlivosť a všetko ostatné bude vám pridané.

(Evanjelium podľa Matúša 6.33)

Jediný zmysel života je slúžiť ľudstvu príspevom k zriadeniu kráľovstva Boha,

ktoré môže byť uskutočnené len rozpoznaním a realizovaním pravdy každým človekom.

Kráľovstvo božie nepríde navonok, ani nepovedia: pozri tam alebo pozri tu,

lebo kráľovstvo božie je vo vás.

(Evanjelium podľa Lukáša 17.20-21)

Zmena životného štýlu

Začal rodinu presviedčať, aby žili skromnejšie, podobne ako o pár desaťročí neskôr Mahátmá Gándhí. Vzbudilo to nevôľu jeho ženy. Tolstoj sa zriekol autorských práv. Stal sa vegetariánom. Jeho manželka prívržencov Tolstého učenia neznášala.

Tolstoj bol veľkým podporovateľom hnutia Esperanta a pacifistického hnutia.

V roku 1899 dopísal posledný román "

Vzkriesenie

". Román bol kontroverzný, v niektorých západných vydaniach vyčiarkli útoky proti cirkvi a armáde a úvahy o pozemkovom vlastníctve. V roku 1901 bol vyobcovaný z pravoslávnej cirkvi. Ruský ľud mu však vyjadroval sympatie, mali ho radi umelci, intelektuáli aj robotníci. On na vyobcovanie reagoval pokojne slovami: "

Spočiatku som miloval svoju pravoslávnu vieru väčšmi než svoj pokoj, potom som miloval kresťanstvo väčšmi než svoju vieru, a teraz milujem nadovšetko na svete pravdu.

"

V roku 1908, keď sa blížila jeho osemdesiatka, vyšiel špeciálny obežník ministerstva vnútra gubernátorom a žandárskym veliteľom, aby zamedzili využitiu jeho narodenín na protivládne prejavy.

V roku 1908 tiež napísal v odpovedi vydavateľovi indických novín "Slobodný Hindustan" svoj "

Dopis Indovi

", ktorý spôsobil začiatok intenzívnej korešpondencie medzi ním a Móhandás Gándhím. V úvode listu stoja tri citáty:

Všetko, čo existuje, je Jedno. Ľudia len nazývajú toto Jedno rôznymi menami. (Védy)

Boh je láska, kto zostáva v láske, zostáva v Bohu a Boh zostáva v ňom. (1. list Jána)

Boh je jeden celok, my sme časti. (Vivekananda)

A na konci Tolstoj píše:

Áno, v našom čase všetky tieto veci musia by vyčistené,

aby ľudstvo mohlo uniknúť z nešťastí, ktoré si spôsobili samo a ktoré dosiahli extrémnu intenzitu.

Všetci, ktorí hľadajú najväčšie blaho pre seba a pre každého iného -

oni nepotrebujú vysvetlenia a podloženia starých náboženských povier, ...

ani nevyčísľiteľné vedecké teórie o hmote, nielen nepotrebné, ale zväčša škodlivé.

Čo je potrebné pre Indu, Angličana, Francúza, Nemca a Rusa,

*nie sú ústavy a revolúcie,
ani všetky druhy konferencií a kongresov,
ani množstvo dômyselných zariadení pre
podmorskú a vzdušnú navigáciu,
ani silné výbušniny,
ani všetky druhy vymožeností pridanych pre
potešenie bohatých, vládnúcich tried,
ani nové školy a univerzity s nevyčísľiteľnými
fakultami vedy,
ani rozmnožovanie papierov a kníh,
ani gramofóny a kiná,
ani tie detské a zväčša skazené hlúposti nazvané
umenie,
ale len jedna vec je potrebná:
poznanie jednoduchej a jasnej pravdy, ktorá
nachádza miesto v každej duši,
ktorá nie je otupená náboženskými a vedeckými
poverami -
pravdy že pre náš život jeden zákon je platný -
zákon lásky,
ktorý prináša najvyššie šťastie každému
jednotlivcovi, rovnako ako celému ľudstvu.
Oslobod'te svoje mysle z takej húštiny,
vrcholných hlúpostí,
ktoré zabraňujú vášmu rozpoznaníu tohoto*

*a ihneď sa objaví pravda spomedzi
pseudo-náboženského omylu, ktorý ju dusil.
Nespochybniteľná, večná pravda prirodzená v
človeku,
ktorá je jedna a tá istá v každom z veľkých
náboženstiev sveta.*

*Ktorá sa v príslušnom čase vynorí a nájde cestu k
všeobecnému rozpoznaníu
a omyl, ktorý ju zatemňoval sa stratí
a s tým odíde zlo, ktorým ľudstvo dnes trpí.*

Koniec cesty

28. októbra 1910 vo veku 82 rokov sa rozhodol opustiť svoju milovanú manželku po tom, ako mu zmenila život na peklo. Napísal jej list, že hoci ju miluje, spoločný život je nemysliteľný. Cestou vo vlaku ochorel a dostal horúčku. Zomrel 7. novembra 1910 v byte prednostu železničnej stanice Astapovo, v spoločnosti svojho lekára, Slováka Dušana Makovického.

“...Každý verí ľuďom, a nie sebe. Aj ja som ľuďom veril a blúdil som ako v tajge...

Každá viera len seba vychvaľuje. A tak sa všetci rozliezli ako slepé štence.

Vyznaní mnoho, ale duch jeden. Aj v tebe, aj vo mne, aj v ňom.

Nuž teda nech verí každý svojmu duchu a budú všetci jednotní.

*Nech je každý sám za seba, a všetci budú zajedno.”
(Lev. N. Tolstoj: Vzkriesenie)*

Zdroje: Životopis <http://mikesh.szm.sk/tolstoj.htm>
http://en.wikipedia.org/wiki/Leo_Tolstoy
www.fredsakademiet.dk/library/tolstoj/tolstoy.htm

Spoved'

http://en.wikipedia.org/wiki/A_Confession
<http://www.ccel.org/ccel/tolstoy/confession.txt>

Moja viera

http://en.wikipedia.org/wiki/My_Religion
http://www.nonresistance.org/docs_pdf/What_I_Believe.pdf

Kráľovstvo božie je vo vás

http://en.wikipedia.org/wiki/The_Kingdom_of_God_is_Within_You
http://www.nonresistance.org/docs_pdf/The_Kingdom_Of_God_Is_Within_You.pdf

<http://www.gutenberg.org/etext/4602>

<http://www.gutenberg.org/dirs/etext03/8tkhw10.zip>

List Indovi

http://en.wikipedia.org/wiki/A_Letter_to_a_Hindu

<http://www.gutenberg.org/etext/7176>

<http://www.gutenberg.org/dirs/etext04/hindu10.txt>

Myšlienky

http://www.prop.sk/lev_nikolajevic.htm

<http://www.the.cz/citaty/index.php?page=autori&autor=28>

http://sk.wikiquote.org/wiki/Lev_Nikolajevič_Tolstoj

Tolstoj a Bahai

<http://www.bahai.sk/povedal.htm#Lev%20Nikolajevič%20Tolstoj>

Gandhi Information Center, Society,
Research and Education for Nonviolence

<http://home.snafu.de/mkgandhi>